

2024

MERMER VE DOĞALTAŞLAR SEKTÖR RAPORU

Hazırlayan
**Bilecik Ticaret ve Sanayi
Odası**

İçindekiler

1	Önsöz
2-7	Dünya'da ve Türkiye'de Mermer
8-12	Bilecik'te Mermer
13-15	Sektörün Sorunları ve çözüm Önerileri
16	Sektörün Güçlü Yanları ve Fırsatları
17	Sonuç Önerileri

ÖNSÖZ

2024 yılı itibarıyla Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası olarak sizlere sunmaktan mutluluk duyduğumuz bu Mermer ve Doğaltaşlar Sektör Raporu, Bilecik ilinin doğal zenginliklerini ve sektörün dinamiklerini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır.

Bilecik, stratejik konumu ve zengin mermer rezervleri ile Türkiye'nin önemli doğal taş üretim merkezlerinden biri olma özelliğini taşımaktadır. Mermer ve doğaltaş sektörü, ilimiz ekonomisi için kritik bir öneme sahiptir; istihdamdan ihracata kadar birçok alanda katkı sağlamaktadır. Ancak, bu sektör, küresel ekonomik dalgalanmalar, artan enerji maliyetleri ve pazar bağımlılıkları gibi zorluklarla karşı karşıyadır.

Bu rapor, sektördeki güncel durumu, karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini detaylı bir şekilde sunarak, hem yerel hem de ulusal düzeyde stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Ayrıca, sektör temsilcileri, yatırımcılar ve ilgili paydaşlar için değerli bir kaynak olacağını umuyoruz.

Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası olarak, mermer ve doğaltaş sektörünün sürdürülebilir büyümesini desteklemek, yeni pazarlar keşfetmek ve sektördeki rekabet gücünü artırmak için her zaman yanınızdayız. Bu raporun, sektörümüzün geleceğine ışık tutmasını diliyoruz.

**Saygılarımızla,
Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası**

GİRİŞ

Bilecik ili, Türkiye'nin en önemli doğal taş ve mermer rezervlerine sahip bölgelerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Özellikle "Bilecik Beji" gibi uluslararası piyasalarda tanınan mermer çeşitleri ile bölge, hem ihracat kapasitesi hem de yerel istihdama katkısıyla dikkat çekmektedir. Bu raporda, 2024 yılı itibarıyla Bilecik Mermer sektörünün Türkiye'deki bilimsel/ekonomik mevcut durumu, sorunları ve çözüm önerileri detaylı şekilde ele alınacaktır.

TÜRKİYE MERMER TARİHİ VE REZERVLER

Doğal taşlar, doğadan çıkarıldıktan sonra ticari olarak işletilebilen en eski inşaat malzemeleridir. Tarih boyunca insanoğlu tarafından yapılarda ve anıtlarda güzelliği, dayanıklılığı nedeniyle kullanılmıştır. Zamanla kullanımı artan doğal taşlar günümüzde özellikle inşaat, kaplama, döşeme, heykelticilik, mezar taşı yapımı, mıcır, porselen ve cam sanayi, optik sanayi ve süs eşyası yapımında kullanılmaktadır. Doğal taş sektörü, geçmiş yıllarda yeni üreticilerin de pazara girmesiyle önemli bir ivme kazmış; hem ülkemiz hem de dünya ticareti için önem arz eden sektörler arasında yerini almıştır.

Dünyanın en zengin mermer yataklarının bulunduğu Alp kuşağında yer alan Türkiye, 5,1 milyar m³ –13,9 milyar ton muhtemel mermer rezervine sahiptir. Bu değer 15 milyar m³ olduğu tahmin edilen dünya rezerv toplamının %33'üne karşılık gelmektedir.

Türkiye'de çeşitli renk ve desenlerde mermer, oniks, traverten ve magmatik kökenli kayaçlar (granit, siyenit, diyabaz, diyorit, serpantin, vb.) ve kalkerler bulunmaktadır. Dünya pazarlarında beğeni kazanabilecek nitelikte doğal taş çeşidine sahip olan Türkiye'de, rezervler Anadolu ve Trakya boyunca geniş bir bölgeye yayılmıştır. Rezervlerin bölgelere göre dağılımı, Marmara %26, Ege Bölgesi %23, İç Anadolu % 21, Akdeniz Bölge'si %13 ve geri kalan %17 lik kısmı Doğu Anadolu Güneydoğu Anadolu, Karadeniz bölgesi şeklindedir.

Sektörde yaklaşık 1.800 adet ruhsatlı doğal taş ocağı, fabrika ölçeğinde faaliyet, gösteren 2.000 kadar tesis, orta ve küçük ölçekli 9.000 atölye faaliyet göstermektedir. İstihdam edilen kişi sayısı 300.000 civarındadır. Üretimin en fazla olduğu iller; Balıkesir, Afyon, Bilecik, Denizli, Isparta ve Muğla'dır. Bu bölgelerdeki üretim, tüm üretimin % 65'ini oluşturmaktadır. Ekonomik mermer yataklarının bulunduğu diğer iller ise; Bursa, Kastamonu, Konya, Karaman, Ankara, Sivas, Tokat, Denizli, Kütahya, Eskişehir, Diyarbakır, Bartın, Elazığ, Manisa, Çanakkale, Kırşehir, Çankırı, Çorum, Niğde, Kayseri, Sinop Artvin, Erzincan, Antalya ve Bayburt tur.

Ülkemizde 100 ün üzerinde değişik yapıda, 150'nin üzerinde değişik renk ve desende mermer rezervi belirlenmiştir. Uluslararası piyasada en tanınmış mermer çeşitleri; Süpren, Elazığ Vişne, Akşehir Siyah, Manyas Beyaz, Bilecik Bej, Isparta Ottoman, Burdur Bayulan, Marmara Beyaz, Kaplan Postu, Denizli Traverten, Ege Bordo, Milas Leylak, Karaman Gri ve Afyon Şeker'dir.

Uluslararası pazarda bilinen bu mermer çeşitlerimizin dışında, son dönemde kayrak taşı, dere ve deniz aşındırması ile oluşmuş çakıl taşları ve tüfler de dış ticaretimizde öne çıkan doğal taş çeşitleridir.

Türk mermeri, farklı renk skalası ve kalitesiyle dünyanın pek çok ülkesinde, dünyaca tanınmış mekânlarda ve vizyon projelerde kullanılmaktadır. Vatikan'ın en önemli kiliselerinden biri olan Saint Pierre kilisesinin girişindeki sütun ve kaplamalarda Afyon İscehisar mermerleri kullanılmıştır. ABD'de Beyaz Saray'da yetkililerin basın açıklamaları yaptıkları alanda kullanılan mermer Elazığ'da üretilen Elazığ Vişne'dir. Alman Parlamentosu, Fransa Parlamentosu ve ABD Temsilciler Meclisi Elazığ vişnenin kullanıldığı diğer mekânlardır. Dünyanın en önemli eğlence merkezlerinden Disneyland'da 18 bin metrekare Türk mermeri yer alırken; dünyanın dört bir yanındaki pek çok lüks otelin ıslak zeminlerinde Türk mermeri tercih edilmiştir. Ayrıca Türkiye'de tarihi eser statüsünde olan birçok Camii, saray, medrese, han ve hamamlarda Türk doğal taşları kullanılmak suretiyle yapılmıştır.

Sektör; yüksek ihracat potansiyeli, iç piyasa tüketimi, doğal taş makineleri üretimi ve ihracatı ile Türkiye ekonomisine önemli bir katkı sağlamaktadır. Özellikle son dönemde mermer üretiminde, klasik mermer üretim yöntemlerinin değişmeye başlaması, nitelikli işgücü ve ileri teknolojiye dayanan modern üretim yöntemlerinin daha çok kullanılmaya başlanması, büyük firmaların yapmış oldukları yatırımlarla birlikte bütünleşmiş üretim yapan tesislerin de devreye girmesiyle son 20 yılda işlenmiş mermer üretiminde büyük artış kaydedilmiştir.

Uygulanmaya başlanan modern ocak üretim yöntemleri ve son teknikler sayesinde rekabetin çok yoğun olduğu dünya doğal taş pazarına uygun üretim ve pazarlama yapabilecek ürünler hazırlayan tesis sayımız artmıştır. Türkiye dünya doğal taş üretiminde lider on büyük üreticiden biri konumuna gelmiştir. Üretimin tamamı özel sektör tarafından yapılmaktadır. Türkiye'de yıllık doğal taş üretimi 19 milyon ton civarında olup (%71 mermer, %19 traverten, %3 granit ve %7 diğer doğal taşlar) işleme tesislerinin toplam plaka üretim kapasitesi 6,5 milyon m2 civarındadır.

A. MERMER SEKTÖRÜNE GENEL BİR BAKIŞ

1. MERMERİN TANIMI VE ÇEŞİTLERİ

Endüstriyel anlamda mermer blok verebilen, kesilip cilalandığında parlayabilen, dayanıklı ve güzel görünümlü her türden taşların (tortul, magmatik, metamorfik) bütünü için kullanılan bir terimdir .

Bilimsel olarak doğal taşlar eski çağlardan bu yana gerek yapı sektöründe gerekse sanatta kullanılan en önemli malzeme olmuştur. Doğal taşlar kullanımlarına, sertliklerine ve kökenlerine göre ayrı ayrı sınıflandırılır. Bilimsel anlamda mermer, kireçtaşı ve dolomitik kireçtaşlarının sıcaklık ve basınç altında başkalaşıma uğrayarak yeniden kristalleşmesi ile oluşan bir metamorfik kayadır.

3213 sayılı Maden Kanunu'na göre ticari standartlara uygun boyutlarda blok verebilen, kesilip parlatılan veya yüzeyi işlenebilen ve taş özellikleri kaplama taşı normlarına uygun olan her türden taş (tortul, magmatik ve metamorfik) ticari dilde mermer olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlamanın içindeki hakiki mermerin yanında iyi parlatılabilen kalker, traverten, kumtaşı gibi tortul; gnays, kuvarsit gibi metamorfik; granit, siyenit, serpantin, andezit, bazalt gibi magmatik taşlar da mermer olarak isimlendirilmektedir.

Mermer amaçlı kullanılan ve jeolojik kökenleri oldukça farklı olan doğal taşlar arasındaki karmaşayı önlemek için mermer sektöründe gittikçe yaygınlaşan 'Boyutlandırılmış Blok Mermer' tanımının kullanımı artmaktadır.

Blok mermer üretimi, DPT sektör sınıflandırmasına göre; madencilik sektörü, taş, kum ve kil ocakçılığı alt sektöründe yer almakta iken, mermer levha ve mermer fayans üretimi, imalat sanayii içinde yer almaktadır.

Sektörün tanımına baktığımızda NACE sınıflandırmasına göre mermer ocakçılığı alt sektörü "diğer madencilik ve taş ocakçılığı" başlığı altında 08.11.01 koduyla blok mermer ürünleri üretimi olarak sınıflandırılmıştır. Mermer işleme alt sektörü ise "taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve bitirilmesi" başlığı altında 23.70.01 koduyla yarı mamul plaka mermer ve işlenmiş ebatlı mermer üretimi olarak sınıflandırılmıştır.

Gümrük Tarife İstatistik pozisyonuna göreyse (G.T.İ.P) mermer 25.15, ve 68.02 kodlarında işlem görmektedir.

2. DÜNYA'DA MERMER

Dünyamızın milyarlarca yıllık jeolojik gelişiminin izleri taşlarda kayıtlıdır. Milattan önceki devirlerde inşa edilmiş birçok eserde mermer kullanılmıştır. Bu eserlerde kullanılan mermerlerin türleri çok çeşitlidir ve ebatlarının büyüklüğü dikkat çekmektedir.

Dünyanın şimdiye kadar keşfedilmiş en eski yerleşik hayatını temsil eden Göbekli Tepe Tapınağı 40-60 ton ağırlığında T şeklindeki kireçtaşı sütunlarının etrafında inşa edilmiştir. Dünyanın ilk astronomi gözlemevi olarak bilinen İngiltere'de bulunan Stonehenge adlı yapıtta, iç içe geçmiş halkalar üzerine yerleştirilen 40'ar ton ağırlığındaki yekpare kumtaşı ve diyabaz blokları bulunmaktadır. Mısır piramitlerinin yapımında kireçtaşı ve granit blokları, Çin seddinin yapımında kumtaşı, kireçtaşı ve granit kullanılmıştır. Pisa kulesinin kule yapımının ana malzemesi olarak ta kireç taşı ve mermer kullanılmıştır.

2.1. Rezervler

Dünyada bulunan görünür mermer rezervi ve potansiyel rezervin tespit edilmesi oldukça güçtür ve net rakamlara ulaşılamamaktadır. Mevcut tespit edilen rezervlerin %33'ü Türkiye'de bulunmaktadır. Bu sebeple dünya doğaltaş sektörü açısından Türkiye çok değerli bir konumdadır.

Yukarıdaki haritada Alpin orojenezi gösterilmiştir. 3. Jeolojik zamanda meydana gelen orojenez olayıyla günümüzdeki Alp-Himalaya dağları oluşmuştur. Levha hareketlerinin basıncıyla mermer yatakları meydana gelmiştir. Alp-Himalaya Kuşağı doğal taş rezervleri İspanya'da Pirenelerden, İtalya'da Alpler'den, ülkemizde Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın güneyinden geçen hat, Zagros dağları, kuzeyde Hindikuş ve devamında Himalayalar arasında sıkışan bütün hattı kapsamaktadır (Vikipedi, 2021). Mermerlerin renkleri İtalya'dan İran'a doğru koyulaşmakta ve beyazdan koyu renklere doğru değişmektedir.

3. TÜRKİYE'DE MERMER

Alp-Himalaya Kuşağı'nda yer alan jeolojik yapısı itibarıyla zengin bir potansiyele sahip olan ülkemizin, bugünkü verilere göre 4 milyar m³ işletilebilir mermer, 2,8 milyar m³ işletilebilir traverten, 1 milyar m³ granit rezervi bulunmaktadır. Bu değerlere göre Türkiye dünya doğal taş rezervinin yaklaşık %33'üne sahiptir. Özellikle Kuzey Anadolu fay hattı boyunca yoğun mermer rezervleri bulunmaktadır. Türkiye'deki mermer rezervleri aşağıdaki haritada ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Bu rezervler:

- Marmara Bölgesinde Balıkesir, Bilecik, Kırklareli ve çevresinde,
- İç Anadolu Bölgesinde Konya, Karaman ve Eskişehir çevrelerinde,
- Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Diyarbakır ve çevresinde,
- Ege Bölgesinde Afyon, İzmir çevresi ve Aydın arasında,
- Akdeniz Bölgesinde Isparta, Burdur ve Antalya çevresinde,
- Karadeniz Bölgesinde Ordu, Gümüşhane ve Rize çevresinde bulunmaktadır

Türkiye’ de yapılan araştırmalarda,100’nin üzerinde değişik yapıda 150’nin üzerinde farklı renk ve desende mermer çeşidinin bulunduğu belirlenmiştir. Başlıca doğal taş türlerimiz, çeşitli renk ve desenlerde merme, traverten, oniksler ve magmatik kökenli kayalardan (granit, siyenit, diyabaz, diyorit, serpantin, vb.) oluşmaktadır. Uluslararası piyasada tanınmış mermerlerimiz çıkarıldıkları bölgelerin adlarını alarak tanınmaktadır.

Mermer Üretim Miktarları

Uzun yıllar ekonomimiz içindeki gerçek potansiyeline ulaşamamış olan doğal taş sektörümüz, 1985 yılında Maden Kanunu kapsamına alınması ile yeni bir döneme girmiştir. Sektör, bu tarihten sonra her geçen yıl bir önceki yıla göre biraz daha büyümüş ve bugün maden ihracatımız içinde ilk sıralardaki yerini almıştır.

Türkiye'nin 2000 li yıllar doğal taş sektöründeki ihracat ürün kompozisyonuna baktığımızda ise mermerin toplam doğal taşlar ihracatı içinde %95 payla ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Blok mermer üretim ve satış miktarının son yıllarda düşmesine rağmen ihracat kanallı satışından elde edilen Türk Lirası bazında gelir kur artışı sebebiyle sürekli olarak artış göstermiştir.

Blok mermer üretim arzını etkileyen en önemli faktörler en büyük alıcı olan Çin'in işlenmiş mermer üretme konusundaki iştahı, Hindistanın çok büyük işlenmiş ürün potansiyeli olmasına rağmen ithal blok taş alımında uygulanan kota, dünyadaki diğer ülkelerde son yıllarda ortaya çıkan ekonomik daralma, ülkemizde son 5 yıldır çok fazla artan inşaat maliyetleri ve artan konut kredisi faizlerinin alım gücüne olan negatif etkisinin inşaat sektöründeki daralmaya neden olması olarak kabul edebiliriz.

2014 yılından itibaren Çin Devletinin büyüme rakamlarını baskılama politikası ve 2018 yılından itibaren ABD ile yaşanan ekonomik gerilim Çin'i zor durumda bırakmış, başta inşaat olmak üzere birçok sektörde yavaşlamak zorunda kalmıştır.

Mermer talebi de inşaat sektörüyle doğrudan ilişkilidir. Çin'deki sektörün düşüşüne paralel olarak Türkiye'deki ocaklardan kapananlar olmuştur. Dönemsel olarak mimarların kullandığı renkler ve taşlarda trendlerin değişmesi ve diğer ülkelerde de mermer madenciliğinin ilerlemesi de pazarın farklı ülkelere kaymasının Türkiye Doğaltaş Mermer talebinin azalmasında etkili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

BİLECİK'TE MERMER VE MERMER SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYEDEKİ YERİ

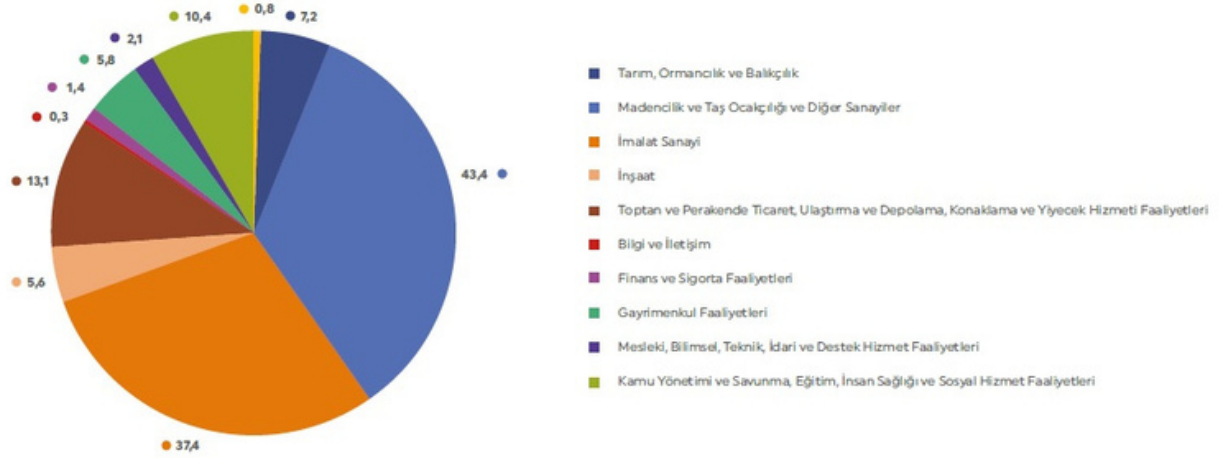
1.SEKTÖRÜN GENEL DURUMU

Türkiye'deki modern doğal taş endüstrisinin Marmara Bölgesindeki önemli ekonomik merkezleri olarak Bilecik, İstanbul ve Marmara Adası ve Bursa'da yoğunlaşmıştır.

Bilecik mermer rezervi, mermer blok üretimi, mermer fabrika işletmeciliği bakımından ülkemizdeki en eski ve önemli illerden birisidir. Bilecik mermer sektörü seramik, metal-makine ve gıda ile birlikte lokomotif sektör olarak yer almaktadır. Bölge için önemli bir istihdam yaratırken; gayri safi yurt içi hasılaya da büyük katkı sağlamaktadır. İhracat yapılan en önemli kalemler arasında olan mermer, döviz girdisi yaratarak cari açığı kapamada rol oynamaktadır.

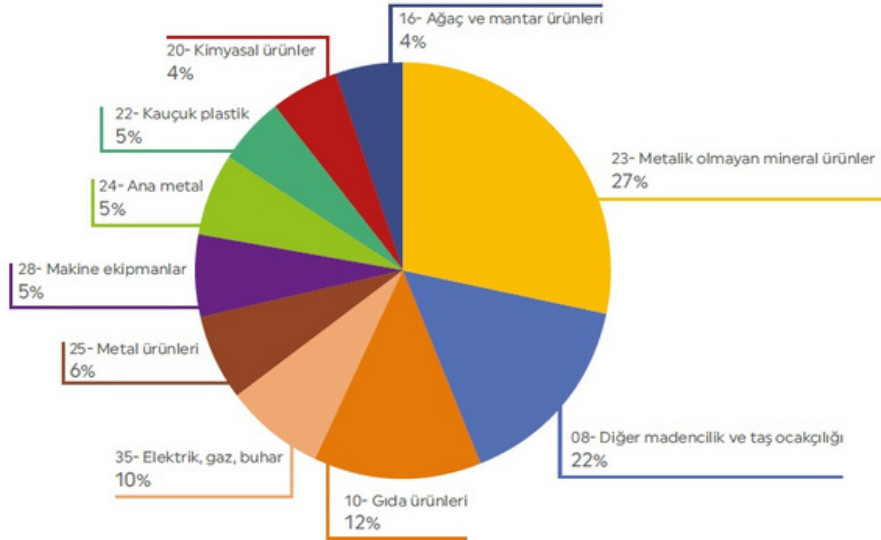
Sektörlerin GSYİH içindeki payına bakıldığında madencilik ve taş ocakçılığı %43,4 pay ile ilk sıradadır. Ancak buradaki payı oluşturan diğer madenlerin de göz önüne alınması gerektiği unutulmamalıdır. Diğer yandan 23.70 NACE koduyla mermer işleme; imalat sanayi sektörünün alt sektörü metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı altında yer almaktadır.

Bilecik İli Sektörlerin GSYİH İçindeki Payı

Bu sebeple sadece işleme sektörünün net oranına ulaşamamaktadır. Bununla beraber Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2006 yılı illerin öne çıkan sanayi sektörleri araştırmasında; Bilecik'te süsleme ve yapı taşının kesilmesi, şekil verilmesi ve kullanılabilir hale getirilmesi adı altında mermer sektörü birinci derecede öne çıkan sektörler arasında yer almıştır.

Bilecik İli Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (İlk 10 Sektör)

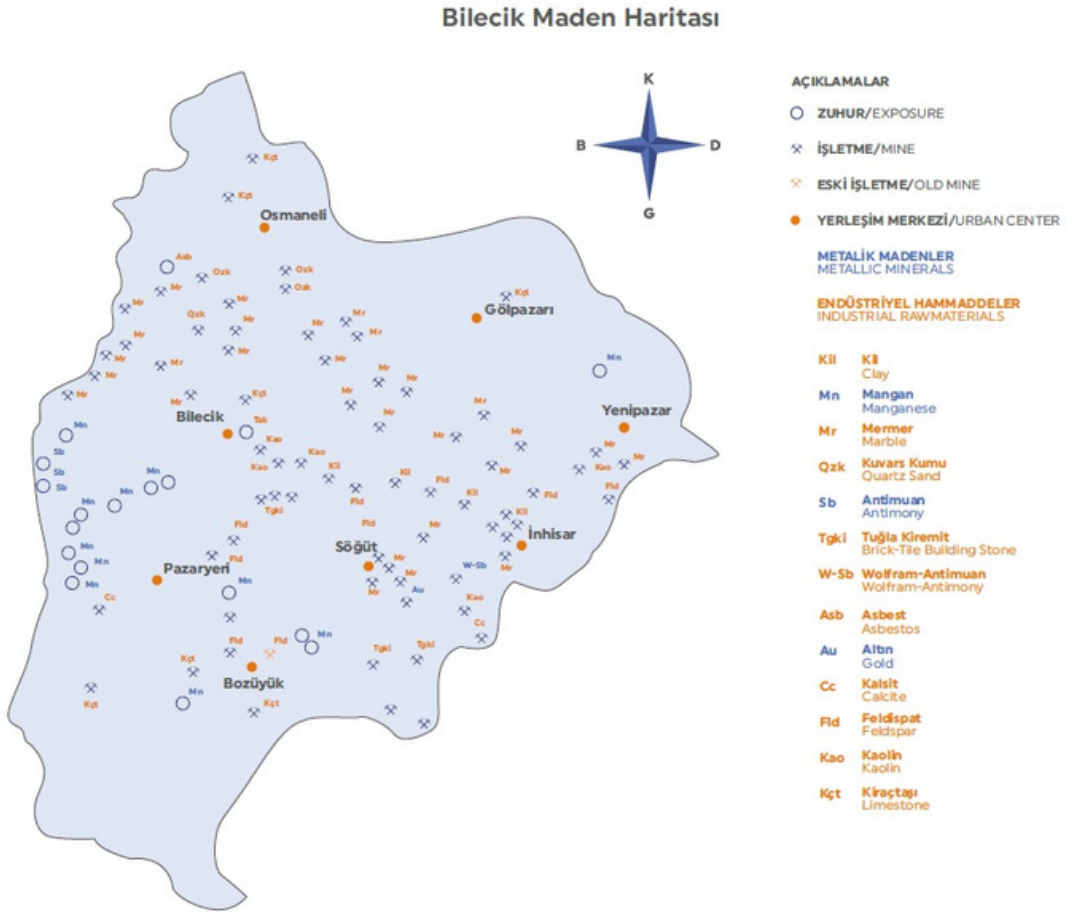

Sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında diğer madencilik ve taş ocaklığı alt sektörü %22 ile için lokomotif sektörlerin başında gelmektedir. İmalat sanayi içinde yer alan mermerin kesim ve ebatlamasını yapan işletmeler; seramik işletmelerinin de yer aldığı metalik olmayan mineral ürünler alt sektörü altında yer aldığı için net orana ulaşamamaktadır. Ancak mermer işletmelerindeki çalışan sayılarıyla toplam metalik olmayan mineral ürünlerde çalışan kişi sayılarını oranladığımız raporun ilerleyen kısmında sektörle ilgili görece net saptamalara ulaşılabilir.

REZERVLER VE İŞLETMELERİN DAĞILIMI

Bilecik maden ve madencilik potansiyeli bakımından zengin sayılabilecek bir ildir.

Bunların başında mermer, altın, feldspat, kalsit, silis kumu, kil ve kaolin gelmektedir. Madencilğin genelinde olduğu gibi işletme şantiyeleri ve sahaları zuhur bölgelerinde kurulmuştur. Söğüt ilçesinde Türkiye'nin en önemli altın rezervlerinden biri (105 ton) faaliyetlerini sürdürmektedir.

Haritada ildeki maden zuhur alanları ve işletme alanları ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Bilecik'in tüm ilçelerinde irili ufaklı mermer rezervlerine rastlanmaktadır. Rezerv alanlarının birçoğunda ruhsatlı ocak sahaları bulunmaktadır. Rezervlerin Merkez, Gölpazarı, Söğüt, Yenipazar ilçelerinin arasında kalan bölgede; Kasımlar, Şahinler, Sırhoca, Karaağaç, Üzümlü, Harmankaya ve Muratça mevkilerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Merkezdeki ocakların özellikle Bilecik-Yenişehir yolu üzerinde Taşçılar ve Beyce Köyü çevrelerinde ve ayrıca Gülümbe ve Vezirhan bölgesinde yoğunlaştığı bilinmektedir.

Mermerler bulunduğu yerleşim yerine ve mermerin rengine göre sınıflandırılmaktadır. Bilecik mermerinin renk skalasına baktığımızda bej ve krem alt tonlu yer yer damarlı yapıda oldukları görülmektedir. Mermer çeşitlerine, pazarlama açısından ürün çeşitlendirmek maksadıyla; pembe damarların yoğunlaştığı mermerlere gül kurusu ve pembe, kırmızı damarların yoğunlaştığı mermerlere rosalia ve kahverengi damarların yoğunlaştığı mermerlere sofita gibi adlar verilmiştir.

Bilecik Mermer Rezervleri

Mermer	Bölge	Kalite	Rezerv m ³	Yapı
Bilecik Pembe-Gülkurusu	Taşçılar-Çukurören Köyü	Sertlik: 4 Yoğunluk: 2.72 g/cm ³ Porozite: % 0,5	1.000.000	Pembe/bej hamur içinde gülkurusu - pembe damar ve mercek desenlidir.
Gölpazarı Beji	Gölpazarı-Şahinler Köyü	Sertlik: 4 Yoğunluk: 2.74 g/cm ³ Porozite: % 0,4	400.000.000	Bej renkli, mikritik kalsitten oluşan mermerlerin çatlak ve boşluklarda sparitik kalsit dolguları izlenir.
Söğüt Beji	Söğüt	Sertlik: 3-4 Yoğunluk: 2.73 g/cm ³ Porozite: % 0.659	5.000.000 jeolojik rezerv	Bej renkli, mikritik dokulu kriptokristalin kalsit ve dolomit kristallerinden oluşmuştur.

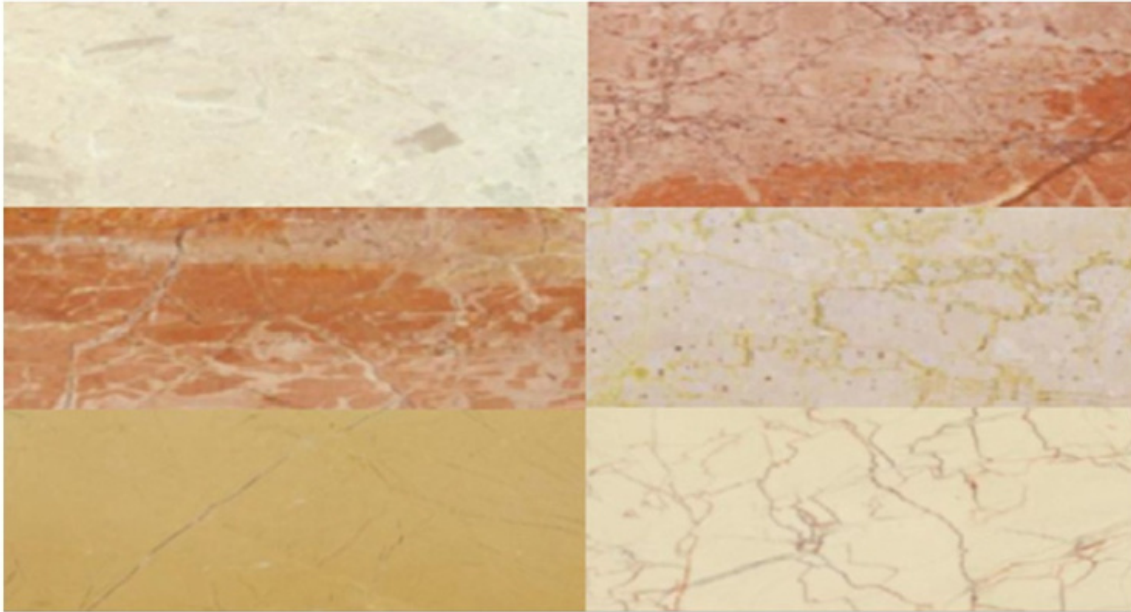
Bilecik'in tüm ilçelerinde irili ufaklı mermer rezervlerine rastlanmaktadır. Rezerv alanlarının birçoğunda ruhsatlı ocak sahaları bulunmaktadır. Rezervlerin Merkez, Gölpazarı, Söğüt, Yenipazar ilçelerinin arasında kalan bölgede; Kasımlar, Şahinler, Sırhoca, Karaağaç, Üzümlü, Harmankaya ve Muratça mevkiğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Merkezdeki ocakların özellikle Bilecik-Yenişehir yolu üzerinde Taşçılar ve Beyce Köyü çevrelerinde ve ayrıcaGülümbe ve Vezirhan bölgesinde yoğunlaştığı bilinmektedir.

Mermerlerin kullanım alanlarını kısıtlayan en önemli parametreler kristal boyutu, renk ve kimyasal bileşimleridir. Özellikle orta-iri kristalli mermerlerin dış mekanlarda ve ıslak zeminlerde kullanımı önerilmez. Kristal boyutu küçüldükçe mermerin sertliği artar. İri kristalli mermerlerde porozite değerleri yüksek olup, su emme değerleri ile doğru orantılıdır. Bilecik mermerleri genel olarak orta-iri kristalli olup daha çok iç mekana uygun olsa da gerekli işlem süreç ve protokolleriyle dış mekana da uygun hale gelmektedir. Ancak genel geçer bej rengiyle bütün döşeme alanları için oldukça uygun tonlardadır. Söğüt bölgesinden çıkan mermerler dış mekâna nispeten daha uygundur.

Sektör temsilcileriyle yapılan görüşmelerde, bir taş cinsinin popürlüğünün ağırlıklı olarak mimarlık şirketlerinin kararlarından etkilendiği belirtilmiştir. Bilecik bej mermerleri özellikle 2008-2017 yılları arasında uluslararası alanda oldukça popüler ve tercih edilir bir mermer türüyken moda ve trendlerin değişimiyle 2018 yılından sonra yurt dışı pazarda popürlüğünü önceki yıllara göre kaybetmiştir. Çinli iş insanlarının bölgedeki Gölpazarı Sofita Bej taşına olan talebi fiyatların dönemsel olarak yükselmesine sebep olmuştur. Talebin yüksek olduğu yıllarda genel iktisat teorilerine uygun bir talebin fazla olmasına istinaden blok mermer fiyatları ton başına 280 Dolara alıcı bulmuştur. Ancak Çinli alıcıların talebinin projelerde farklı renkli doğal taşlara yönelmesi ve bölgedeki taşlara olan talebin azalması ve ihracat kalitesindeki taş rezervinin neredeyse tükenmesi sebebiyle nedeniyle ocak sahibi firmaların maliyetlerini karşılayabilmek adına fiyatlar ton başına 60 Dolara kadar düşmüştür.

Bütün bu olumsuz gidişata rağmen Bilecik mermerleri açık ton renkleriyle sadece proje ve geçici moda rengi olmayıp beğeni ve görsel kabul edilebilirlik anlamında sürümüne nispeten kolay olduğundan uzun vadede her zaman alıcı bulabilmektedir.

Bilecik İli Mermer Çeşitleri

Bilecik bej mermeri cila alma kabiliyeti yüksek ve doğal görünümlü bir mermer türüdür. Renginin sade olmasından dolayı diğer renklerle kolaylıkla uyum sağlamaktadır. Bu sebeple özellikle iç mekân döşemelerinde kullanılmaktadır. İstanbul'da tarihi yarımada içerisinde yer alan birçok yapıda Bilecik mermerleri kullanılmıştır. Topkapı Sarayı'nda taşıyıcı sütun olarak Bilecik mermeri de kullanılmıştır.

Bilecik Mermer İşletmelerinin İlçe Dağılımı

İlçeler	Mermer Ocağı Sayısı	Fabrika Sayısı	Toplam Mermer İşletmesi Sayısı
Bilecik Merkez	18	15	33
Bozüyük	1	0	1
Osmaneli	1	6	7
İnhisar	4	0	4
Gölpazarı	5	0	5
Söğüt	4	0	4
Yenişehir	5	1	6
Toplam	38	22	60

SEKTÖRÜN TEMEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Yasal Düzenlemeler ve Kazanılmış Hakların Korunmaması

Sorun:

Mevcut Maden Kanunu'nda, yatırımcıların kazanılmış haklarını korumaya yönelik düzenlemeler bulunmasına rağmen, uygulamada keyfi değişiklikler ve kısıtlamalar bu hakların ihlaline neden olmaktadır. Ruhsatlandırma süreçlerinde yapılan değişiklikler, yatırımcılar için öngörülemez bir ortam yaratmaktadır.

Çözüm Önerisi:

- **Maden Kanunu'nun 7. maddesi** kapsamında kazanılmış hakların korunmasının net bir şekilde güvence altına alınması ve ilgili düzenlemelerin yatırımcı lehine uygulanması.
- Yatırım kararlarının alınmasında temel teşkil eden yasal düzenlemelerin yatırım süreci boyunca değişmemesi.
- Kanunlarda yer alan "temdit talepleri dâhil ruhsat verilen alanlarda kazanılmış haklar korunur" hükmüne titizlikle uyulması.

2. Ruhsat Güvencesinin Sağlanmaması ve İzin Süreçlerindeki Zorluklar

Sorun:

Ruhsat sürelerinin kısa tutulması, ruhsatların yenilenmesindeki belirsizlikler, izin süreçlerindeki uzun beklemler ve bürokratik engeller, sektörde büyük sorunlara yol açmaktadır.

Çözüm Önerisi:

- **“Tek Durak Ofis”** sistemi uygulamaya konularak ruhsat ve izin süreçlerinin tüm işlemlerinin tek bir noktadan yürütülmesi.
- Ruhsat sürelerinin en az 25 yıl olacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve yatırımcılara uzun vadeli öngörülebilir bir iş ortamı sunulması.
- Ruhsat iptallerine yol açan cezai düzenlemelerin yeniden gözden geçirilerek hafifletilmesi.
- İzinlerin sonuçlanma sürelerinin 3 ila 6 ay arasında sabitlenmesi ve bürokratik süreçlerin hızlandırılması.

3. İş Gücü Eksikliği ve Eğitim Sorunları

Sorun:

Bilecik'te faaliyet gösteren mermer firmaları, hem nitelikli hem de niteliksiz iş gücü bulmakta büyük zorluklar yaşamaktadır. Bu durum, üretim kapasitelerinin tam olarak kullanılamamasına neden olmaktadır.

Çözüm Önerisi:

- Sektördeki iş gücü eksikliğini gidermek için **mesleki eğitim programları** düzenlenmesi ve bölgedeki meslek liseleriyle iş birliği yapılması.
- Yerel istihdamı artırmak için gençlere yönelik teşviklerin artırılması ve sektöre özendirilmesi.
- Yabancı işçi çalıştırma izinlerinin kolaylaştırılması ve süreçlerin hızlandırılması.

4. İthal Ürünlerle Rekabet Sorunu

Sorun:

İran ve Mısır'dan düşük fiyatlı mermer ithalatı, yerel üreticilerin fiyat rekabetçiliğini kaybetmesine ve pazar paylarının azalmasına neden olmaktadır.

Çözüm Önerisi:

- **İran, Mısır vb. ülkelerden yapılan ithalatlara** yönelik ek gümrük vergilerinin artırılması.
- Yurt dışından ithal edilebilen mermer blok ve ebatlı ürün miktarlarına sınırlama getirilerek kota konulması
- Düşük fiyatlı ithalat işlemlerinin risk bazlı incelenmesi ve denetimlerin sıkılaştırılması.
- Yerli üreticilerin uluslararası pazarda rekabet edebilmesi için teşvik programlarının uygulanması.

5. Devlet Hakları ve Vergi Yükleri

Sorun:

Devlet hakkı bedellerinin reel piyasa fiyatlarının üzerinde belirlenmesi ve üretim yapılmayan ruhsat sahalarından da ödeme talep edilmesi, sektöre mali yükler getirmektedir.

Çözüm Önerisi:

- Devlet hakkı bedellerinin, ruhsat sahiplerinin reel satış fiyatlarına göre hesaplanması.
- Geçici tatil verilen ruhsat sahalarından devlet hakkı alınmaması.
- Üretim giderlerinin (yakıt, işçilik, patlayıcı vb.) dikkate alınarak devlet hakkı hesaplamalarının yeniden düzenlenmesi.
- Akaryakıt ve işçilik maliyetlerinin düşürülebilmesi için vergi yükünün hafifletilmesi.

6. ÇED Süreçleri ve Ruhsat Değerlendirme Belirsizlikleri

Sorun:

Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) süreçlerindeki gecikmeler, ruhsat iptalleri ve belirsizlikler yatırımcıları zor durumda bırakmaktadır.

Çözüm Önerisi:

- ÇED süreçlerinin hızlandırılması ve süreçlerin sadeleştirilmesi
- ÇED başvurularında yargı kararlarının hızlı ve etkin bir şekilde uygulanması.

SEKTÖRÜN GÜÇLÜ YÖNLERİ VE FIRSATLARI

1. Zengin Doğal Kaynaklar:

Bilecik, mermer rezervlerinin çeşitliliği ve kalitesi bakımından uluslararası pazarda tercih edilen bir bölgedir.

2. İhracat Potansiyeli:

Mermer sektörünün, özellikle Avrupa ve Orta Doğu pazarlarına yüksek kaliteli ürün sunma kapasitesi bulunmaktadır.

3. Yerel İş Birlikleri:

Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası ve sektör dernekleri, eğitim, teşvik ve iş birliği projelerinde aktif rol oynamaktadır.

4. Katma Değer Yaratma:

Doğal taşların işlenmiş ürünlere dönüştürülerek uluslararası pazara sunulması, bölgeye daha fazla katma değer sağlamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilecik mermer sektörü, zengin kaynakları ve ihracat potansiyeliyle önemli bir avantaja sahiptir. Ancak, mevcut sorunların çözülmesi için somut adımlar atılması gerekmektedir.

1. Yasal Düzenlemelerin İyileştirilmesi:

Kazanılmış hakların korunması, ruhsat sürelerinin uzatılması ve bürokratik süreçlerin hızlandırılması sağlanmalıdır.

2. İşgücü Sorunlarının Çözülmesi:

Mesleki eğitim programları artırılmalı, gençler sektöre teşvik edilmeli ve yabancı işçi çalıştırma prosedürleri kolaylaştırılmalıdır.

3. İthalat ve Rekabet Sorunlarının Giderilmesi:

Düşük maliyetli ithalat ürünleri sıkı denetlenmeli ve yerli üreticiye yönelik teşvikler artırılmalıdır.

4. ÇED Süreçlerinin Hızlandırılması:

Çevresel düzenlemelerin daha hızlı ve etkin bir şekilde uygulanması sağlanmalıdır.

5. Yurt dışı pazarlarda taşınabilirliğin arttırılması ve pazarlama gücünün arttırılması.

Yurt dışı pazarlarda Bilecik Mermerinin bilinirliğinin arttırılması için ülkeler arası ikili ilişkiler çerçevesinde ürünlerin reklamasyonunun arttırılması için proje geliştirilmesi . Lojistik maliyetlerinin ülke bazında değerlendirilerek minimum seviyeye indirilmesi için birlik olarak proje geliştirilmesi. Bilecik mermerinin yabancı müşterilere tanıtımının yapılacağı bir merkez oluşturulması.

Alınacak bu önlemlerle Bilecik mermer sektörü, hem ulusal hem de uluslararası arenada daha güçlü bir konuma ulaşabilir ve bölge ekonomisine daha büyük katkılar sağlayabilir.

Hazırlayan

Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası

KAYNAKLAR

İMİB- Mermer Ve Doğal Taş Sektörü İhracat Rakamları Veri Talebi (2021)

İMİB 2020 Çalışma Raporu (2020), [Online], Available:

https://www.imib.org.tr/uploads/docs/1624356739_ImIb-2020-calisma-raporu.pdf [15 Ekim 2021]

MTA Genel Müdürlüğü İl Maden Potansiyelleri (2010), [Online], Available:

<https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi>

[merkezi/maden_potansiyel_2010/Bilecik_Madenler.pdf](https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi/merkezi/maden_potansiyel_2010/Bilecik_Madenler.pdf) [5 Aralık 2021].

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji Ve Bütçe Başkanlığı (2019) On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), [Online].

ÜYELERİMİZE GÜÇ, BİLECİK'E DEĞER
KATIYORUZ

☎ 0 (228) 216 00 11

✉ bilecik@bileciktso.org.tr

✉ bileciktso@hs03.kep.tr

📍 Hürriyet 1.OSB Mah. Gazi Blv. No:2 Merkez / Bilecik

🌐 www.bileciktso.org.tr

✕ 📷 f in \bileciktso